

D. TILJAK, *Volovi*. Zagreb, Moderna galerija

TEŠIJA, Stjepan, arhitekt (Split, 27. VII. 1944). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1968 (D. Galić). Realizira mnogo-brojne stambene i stambeno-poslovne zgrade kojima, optimalno koristeći stambeni prostor, teži stvaranju urbanog identiteta novih prigradskih naselja (Siget, 1980. i 1985; Dugave, 1980; Slobošćina, 1981; Lanište, 1987; Malešnica, 1987 — u Zagrebu te naselja Cesarčeva III u Sisku, 1976. i Luka u Sesvetama, 1980). Sudjelovao je na natjecanjima za spomen-dom u Splitu (1972, III. nagrada, s I. Pitešom), ugostiteljski školski centar u Zagrebu (1982, II. nagrada), društveni dom u Prečkom (1985, III. nagrada, s D. Raosom), tehnički školski centar u Zadru (1987, II. nagrada), te za stambeno naselje Pantovčak-Zelengaj u Zagrebu (1987, I. nagrada, s D. Raosom).

M. TIJARDOVIĆ, *Naši običaji*

LIT.: I. Maroević, Sadašnjost hrvatske arhitekture, ČIP, 1986, 4. — I. Oštrić, Tehnički školski centar u Zadru, ČIP, 1987, 6.

F. Vu.

TEUTOBURGIUM → DALJ

TEŽAK-GREGI, Tihomila, arheologinja (Zagreb, 28. V. 1954). Diplomirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Od 1979. kustosica u Arheološkome muzeju u Zagrebu, a od 1983. predaje na Filozofskome fakultetu u Zagrebu na katedri za prapovijesnu arheologiju. Doktorirala 1990 (*Kultura linearnotrakaste keramike i njezina geneza na području sjeverne Jugoslavije*). Proučava razdoblje neolitika i eneolitika u kontinentalnoj Hrvatskoj. Istraživala na Vučedolu, u Vinkovcima, Starome Čiču, Ozlju.

BIBL.: *Certosa fibule na centralnom japodskom području*, VjAM, 1981, 14; *Neolitička i eneolitička antropomorfnja plastika iz fundusa Arheološkog muzeja u Zagrebu*, ibid., 1984, 16—17; *Dva nova groba badenske kulture s Vučedola*, *Opuscula archaeologica*, X, Zagreb 1985; *O problemu idoloplastike u badenskoj kulturi*, ibid., XIII, Zagreb 1988; *Kultura linearnotrakaste keramike u središnjoj Hrvatskoj*, Zagreb 1993.

R.

THEBALDI, Francisco, graditelj (XVI. st.). Vrhovni nadzornik hrvatske i slavonske vojne granice; na tu ga je dužnost postavio 1564. car Ferdinand. Vodi gradnju i nadzor utvrda u Varaždinu, Radgoni, Ptuj, Mariboru i Fürstenfeldu u Austriji. God. 1566. sastavlja izvještaj o stanju utvrda u Đurđevcu, Koprivnici, Topolovcu, Cirkveni, Križevcima, Ivaniću i Varaždinu. Projektira i vodi gradnju utvrda u Trstu i Rijeci.

LIT.: R. Kohlbach, *Steirische Baumeister tausendundein Werkmann*, Graz 1961, str. 40.

M. Kr.

TIJARDOVIĆ, Ivo, skladatelj i slikar (Split, 18. IX. 1895 — Zagreb, 19. III. 1976). Glazbu učio u Splitu i Beču, gdje je studirao arhitekturu. Bio je ilustrator bečke glazbene revije »Édition Slave« i slikar modela za »Wiener Mode«. U Zagrebu je 1921. izdao seriju karikatura sa satiričnim prikazima svojih ratnih doživljaja. Crtao je karikature i ilustracije za »Jutarnji list« i »Politiku«. Na praiздvabama svojih opereta (*Mala Floramye*, 1925; *Splitski akvarel*, 1928) bio je scenograf i kostimograf. Slikao portrete i pejzaže.

P. C.

TIJARDOVIĆ, Mate, naivni kipar (Ernestinovo, 28. V. 1947). Od 1960. rezbari u drvetu portrete, figure i kompozicije sakralnih obilježja (*Naši običaji*, 1979; *Muš i žena*, 1983). Njegovi se noviji radovi odlikuju sumarnim oblicima, koji odstupaju od ranijega naturalizma (*Raspeti Krist*, 1992; *Žene stup obitelji*, 1995). Godine 1972. osnovao kiparsku koloniju izvorne umjetnosti u Ernestinovu. — Samostalno izlagao u Dubrovniku, Osijeku, Zagrebu, Ernestinovu, Vinkovcima, New Yorku, Vukovaru, Osijeku, Kninu, Hamburgu, Iloku, Omišu, Zadru, Našicama i Belišću.

LIT.: A. Mokronović, Mato Tijardović (katalog), Osijek 195.

R.

TILLURIUM → TRILJ

TILJAK, Đuro, slikar (Zagreb, 25. III. 1895 — 11. XII. 1965). Studij slikarstva započeo 1914. na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu (O. Iveković, M. Cl. Crnčić), ali ga 1915. prekida. Poč. 1919. odlazi u Moskvu, gdje studira na Akademiji kod V. Kandinskoga. Iste se godine vraća u domovinu i završava Akademiju u Zagrebu 1923 (Lj. Babić). Potom je nastavnik crtanja u Rumi, Korenici, Vranju, Petrinji i Zagrebu. Prvi put izlaže 1924. na Proljetnome salonu u Zagrebu. Usavršava se na École du Louvre u Parizu 1928/29. God. 1930—33. izlaže sa »Zemljom«, a 1934/35. s »Grupom zagrebačkih umjetnika«. Bio je urednik revije »Kultura« i lik. kritičar časopisa »Književnik«. God. 1942. odlazi u partizane, gdje djeluje kao likovni i politički radnik. Boravio u umj. koloniji u Cozzanu (Italija). Od 1945. predavao je na Akademiji u Zagrebu. Bio je član JAZU.

U njegovim je ranim akvarelima uočljiv istančani osjećaj za boju i ton-sko nijansiranje (*Proljetne krošnje*, 1916; *Pejzaž s Korane*, 1918). Tijekom boravka u Moskvi na nj su najjači dojam ostavila djela franc. impresionista i postimpresionista iz Tretjakovske galerije. U akvarelima iz toga razdoblja osjeća se utjecaj Cézannea a u crtežima Van Gogha i Matissea. U trećem desetljeću slika u duhu magičnoga realizma, pri čemu racionalna konstrukcija čvrstih volumena ne poništava kromatsku osjetljivost (*Park*, 1925). S približavanjem »Zemlji« nestaje naglašene kubičnosti, motiv je programatski reducirana, a ljestvica boja škrti i zatvorena (*Cipeliši*, 1930). U tome razdoblju osobitu pozornost poklanja crtežu koji tvori podlogu kompozicije, poglavito u dokumentaristički shvaćenim gradskim vedutama. Slijedi razdoblje nepretencioznih krajolika iz okolice Zagreba, smirenih kompozicija specifične poetičnosti (*Volovi*, 1934) i pejzaža s Visa, građenih slobodnim ritmom obojenih mrlja (*Kanjon Stinive*, 1936). U ratnim godinama crta dramatične figurativne prizore (*Banijski zbjeđ*, 1944), potom se vraća

D. TILJAK, *Park*, Zagreb, Moderna galerija

lirskim, intimnim motivima naših primorskih gradova (*Trogir*, 1949; *Rovinj*, oko 1950). Njegovi posljednji akvareli i tempere slobodne su kolorističke improvizacije na rubu apstrakcije, s povremenim simboličnim prizvukom (*Završetak*, oko 1960; *Jesen*, 1965). U posljednjoj godini života objavio je mapu *Grafike otoka Visa*. God. 1966. u Komiži je otvorena Memorijalna zbirka Đure Tiljaka. — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1930, 1938 — s L. Bezzeredijem, 1962, 1970) i Osijeku (1973). Retrospektivna mu je izložba priređena u Zagrebu 1972.

BIBL.: *Zapad i Istok likovnih problema*, Književnik, 1930, 2; *O francuskom kolorizmu s obzirom na izložbu Jovanovića, Ličenoskog i Plančića*, ibid., 1932, 2; *Izložba Georga Grosza u Zagrebu*, Literatura, 1932, 5–6; *Literarni i umjetnički bezbožnici*, Kultura, 1933, 2; *Izložbe umjetnika partizana*, Književnik, 1945, 1.

LIT.: *Lj. Babić*, Đuro Tiljak, Književnik, 1930, 2. — *M. Šeper*, Đuro Tiljak — Lujo Bezzeredi, HS, 1938, 7–8. — *G. Gamulin*, Povodom izložbe slikara-partizana, Republika, 1945, 1–2. — *Ž. Grum*, Crteži i grafika NOB (katalog), Zagreb 1955. — *B. Gagro*, Treća decenija — konstruktivno slikarstvo, ŽU, 1968, 6. — *J. Depolo*, Zemlja 1929–1935, u katalogu: Nadrealizam — Socijalna umetnost, Beograd, 1969. — *I. Zidić*, Slikarstvo, grafika, crtež, u katalogu: Zemlja, Zagreb 1971. — *S. Mateljan*, Đuro Tiljak — retrospektivna izložba (katalog), Zagreb 1972. — *B. Gagro*, Hrvatska grafika u prvoj polovini XX. stoljeća, u katalogu: Jugoslovenska grafika 1900–1950, Beograd 1978. — *D. Ivanuš*, Hrvatska likovna umjetnost u Narodnooslobodilačkom ratu (katalog), Kraljevo 1987. — *G. Gamulin*, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988.

TINJAN, selo nedaleko od Pazina sa župnom crkvom Sv. Šimuna iz 1773. Arhitektura crkve ima obilježja sjevernjačkoga baroknoga neoklasicizma. Posebice je zanimljivo pročelje koje ponavlja koncepciju gornjega kata pročelja pavlinske crkve u Sv. Petru u Šumi. Pilastri dijele pročelje na tri polja iznad kojih je moćni vijenac, a unutar polja niše s kipovima; nad gl. portalom je vitki kip Bl. Dj. Marije iznad kojega je ploča s natpisom. U crkvi je bačvasti svod izbraždan parovima susvodnica koje se kao opruge od vijenaca prebacuju na parove suprotnih pilastara. Zidno je platno vertikalno podijeljeno parovima pilastara između niša za kapele. Nad

svetištem je kupolasta kapa čiji je svod dekoriran medaljonima obrubljenim štukaturnim rokoko ukrasima.

LIT.: *R. Matejčić*, Le caratteristiche fondamentali dell'architettura dell'Istria nei secoli XVII e XVIII, Atti, Centro di ricerche storiche — Rovigno, 1979–80, 10, str. 256. — *Horvat — Matejčić — Prijatelj*, Barok.

TIRONI, Feliks, slikar amater (Brač, 1722–1808); po zanimanju bio časnik. Njegovi radovi osrednje kvalitete i zakasnelih baroknih crta iz posljednjih dvaju desetljeća XVIII. st. nalaze se u Supetru (dva oslikana relikvijara i oltarna slika u župnoj crkvi, portret župnika Durlindane u župnome uredu), Mircima i Bolu na Braču, Makarskoj te Kamenu kraj Splita (oltarne slike).

LIT.: *K. Prijatelj*, Novi vijek, u knjizi: Kulturni spomenici otoka Brača, Zagreb 1960, str. 219–222. — *Isti*, Pala Feliksa Tironija u Kamenu, Peristil, 1979, 22.

TIRONI, Vicko Jurjev, drvorezbar (otok Brač, XVIII. st.). Spominje se kao »marangone e modellista« (drvodjela i maketar). Izradio dijelove crkv. namještaja u župnoj crkvi u Donjemu Humcu na Braču (1773, 1791), križ za crkvu u Supetru (očuvano samo podnožje), postavio je stakla na ruži stolne crkve u Trogiru (1785), izradio izrezbareni okvir vrata za raspelo u crkvi Sv. Filipa u Makarskoj (1786), prozore na župnoj crkvi u Pučišćima (1793), korska sjedala u stolnoj crkvi u Korčuli (1795–96).

LIT.: *C. Fisković*, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939, str. 66, 99–100. — *K. Prijatelj*, Novi vijek, u knjizi: Kulturni spomenici otoka Brača, Zagreb 1960, str. 230. — *C. Fisković*, Spomenici grada Makarske, u zborniku: Makarska i Makarsko primorje, Makarska 1970, str. 230–231. — *Horvat — Matejčić — Prijatelj*, Barok.

TISCHBEIN, August Antun → SELB, AUGUST

TISNO, naselje na otoku Murteru, nastalo u XV. st. naseljavanjem stanovništva iz unutrašnjosti koje je pobjeglo pred Turcima. Spominje se od 1474. Župna crkva Sv. Duha građena je 1548, barokizirana 1791; nedovršeni zvonik, odvojen od crkve, gradili su 1680–84. domaći majstori V. Drobnyak i V. Foretić. Ostale crkvice su iz XVII. st. U naselju je